НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА ИНКЛУЗИЈА НА РОМИ 2023 – 2025
ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ – „АНТИЦИГАНИЗАМ“

СТРАТЕШКА ЦЕЛ: **Елиминација на формите на манифестација на „антициганизмот“ и намалување на дискриминацијата врз Ромите**	**ИНДИКАТОР: Процент на Роми кои се соочиле со дискриминација** **Појдовна основа: 20% од Ромите се соочиле со дискриминација во Северна Македонија во текот на 2021, Фундаментална агенција за човекови права – ФРА,** **Таргет: До 2030, намалување на 10% на Роми кои се соочиле со некаков вид на дискриминација**

КОНКРЕТНА ЦЕЛ 1: **Препознавање на концептот на антициганизам во јавните политики и домашното законодавство**	**ИНДИКАТОР: Препознавање на антициганизмот како кривично дело во казнениот закон до 2030**
МЕРКА: 1. Операционализирање на дефиницијата на „антициганизам“ на сите нивоа на јавните институции; 2.Едукација на државните службеници, наставниците, судството, социјалните работници и другите службеници за да го идентификуваат антициганизмот со цел ефективно да се спречи и да се спротивставуваат на истиот. 3.Промена на законска регулатива за препознавање на антициганизмот како кривично дело	**ИНДИКАТОР**: 1.Број на јавни институции каде што терминот антициганизам е препознаен и операционализиран 2.Број на обучени лица разделени по сектори и институции 3.Променета законска регулатива (кривичен закон, говор на омраза, закон за дискриминација)

АКТИВНОСТ	**НАДЛЕЖНА ИНСТИТУЦИЈА**	**РОК ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ**	**БУЏЕТ**
1.1 Во Кодексот за административни службеници да се вметне дефиниција и забрана на антициганизам 1.2 Вработување на лице од ромската заедница во Секретаријатот за законодавство при изработка на предлог	Министерство за информатичко општество и администрација	2024 - 2025	Вкупно 1.842.000,00 Генерален Секретаријат на Владата на Република Северна Македонија

законски и подзаконски решенија кој ќе работи на рано препознавање на антициганизам			
2.1 Агенцијата за администрација преку Министерство за информатичко општество да спроведува обуки на државните службеници за сузбивање на антициганизам во рамки на модулот за недискриминација 2.1.1 Министерството за информатичко општество и администрација да подготви дигитален е-модул за сузбивање на антициганизам за јавни службеници 2.2. Академијата за судии и јавни обвинители да креираат модули за дискриминација и антициганизам при обука на новите судии и јавни обвинители 2.3 Комисија за спречување и заштита од дискриминација да креираат дигитални модули за недискриминација и антициганизам за пошироката јавност 2.4. Бирото за развој на образованието да креираат модули за антидискриминација и антициганизам и обучуваат наставниците 2.5 Да се вметне антициганизмот во обуките за медиумска писменост кое ги спроведува Министерство за образование и наука преку Бирото за развој на образованието 2.6 Завод за социјални дејности да подготви модул за сузбивање на антициганизам за социјални работници 2.7 Подготовка на модул и спроведување обука за сузбивање на антициганизам за полицајците 2.8 Советот за етика во медиумите подготви модул за сузбивање на антициганизам за новинарите 2.9 Обука на новинари – Македонска радио телевизија и здруженијата на новинари за препознавање на концептот на антициганизам во медиумите и анализи на медиумите за нивното известување поврзано со Роми и да спроведуваат тренинзи и обуки за антициганизмот.	2.1 Министерство за информатичко општество и администрација 2.1.1 Министерство за информатичко општество и администрација 2.2 Академијата за судии и јавни обвинители 2.3 Комисија за заштита од дискриминација 2.4 Министерство за образование и наука, Биро за развој на образование 2.5 Министерство за образование и наука, Биро за развој на образование	2023 - 2025	2.1.1 Министерство за информатичко општество и администрација, Организација за безбедност и соработка во Европа – 610.000 МКД 2.2 Холандска амбасада, Агенција на САД за меѓународен развој – 610.000 МКД 2.4 Министерство за образование и наука, Ромски Образовен Фонд - 610.000 МКД 2.5 Министерство за образование и наука, Ромски Образовен Фонд - 610.000 МКД 2.6 Агенција на САД за меѓународен развој, Европска Делегација, Совет на Европа - 610.000 МКД 2.7 Министерство за внатрешни работи, Организација за безбедност и соработка во Европа - 610.000 МКД 2.8 Ромалитико, Агенција на САД за меѓународен развој, - 610.000 МКД 2.9 Влада на Република Северна Македонија, Агенција на САД за меѓународен развој, Европска делегација – 1.000.000 МКД

	2.6 Завод за социјални дејности 2.7 Министерство за внатрешни работи/ Центар за обука во Идризово 2.8 Совет за етика во медиуми 2.9 Македонска радио телевизија, Национално Координативно Тело за координација на стратегијата за Роми		
3.1 Анализа на тековната законска регулатива и предлог законско решение за внесување на терминот „антициганизам“ во кривичниот законик и/ или други поврзани закони 3.2 Организирање на широк консултативен процес со сите правни засегнати страни (во врска со 3.1)	Министерство за правда	2023 - 2025	3.1 Ромалитико, Млади правници Роми, , правни експерти - 610.000 МКД 3.2 Влада на Република Северна Македонија, Министерство за правда, Национално Координативно Тело за координација на стратегијата за Роми, правни експерти – 1.220.000 МКД
		ВКУПЕН БУЏЕТ ЗА 2023-2025	**8.942.000,000**

КОНКРЕТНА ЦЕЛ 2:	**ИНДИКАТОР: Воспоставена структура за елиминација на антициганизмот**

<table>
<tr><td colspan="4">Подобрување на институционалната и политичката рамка за препознавање и преземање корективни мерки</td></tr>
<tr><td colspan="2">МЕРКА:
1. Формирање на експертски работни групи за антициганизам кои даваат предлози и препораки до креаторите на политиките;
2. Поттикнување и поддршка на националните институции за човекови права, телата за еднаквост и народниот правобранител во собирањето на податоци и известување за случаите на антициганизам;
3. Собирање на дисегрегирани податоци за говорот на омраза и злосторствата од омраза извршени со антиромски мотиви, вклучително и меѓу секторски податоци, за да се овозможи анализа на трендовите.</td><td colspan="2">ИНДИКАТОР:
1.Број на предлози генерирани и прифатени од креаторите на јавни политики
2.Број на препораки прифатени од креаторите на јавни политики за јавност со случаи на антициганизам
3.Кумулативен број на случаи на антициганизам разделени по форма на манифестација поднесени од сите засегнати страни кои прибираат податоци.</td></tr>
<tr><td>АКТИВНОСТ</td><td>НАДЛЕЖНА ИНСТИТУЦИЈА</td><td>РОК</td><td>БУЏЕТ</td></tr>
<tr><td>1.1 Формирање експертска работна група во рамки на Комисијата за превенција и заштита од дискриминација со вклучување и експерти за антициганизам
1.2 Формирање на работен тим за спроведување на национален акциски план за антициганизам при Министерството за правда (вработување на 3 Роми)
1.3 Експертска работна група подготвува 4 документи годишно со препораки и предлози до креаторите на јавни политики
1.4 Подготовка на годишен извештај за антициганизмот во Република Северна Македонија</td><td>1.1 Комисија за превенција и заштита од дискриминација
1.2 Министерство за правда
1.3 Комисија за заштита од дискриминација
1.4 Комисија за спречување и заштита од дискриминација</td><td>2023-2025</td><td>1.1 Влада на Република Северна Македонија, Ромалитико, Агенција на САД за меѓународен развој - 864.000 МКД

1.2 Министерство за правда – 7.084.800 МКД

1.3 Ромалитико, Агенција на САД за меѓународен развој – 305.000 МКД

1.4 Ромалитико, Агенција на САД за меѓународен развој - 305.000 МКД</td></tr>
<tr><td>2.1 Подготовка на дигитална платформа за поднесување на случаи на антициганизам каде што ќе бидат публикувани сите ресурси кои ќе произлезат од работата на експертската работна група</td><td>2.1 Комисија за спречување и заштита од дискриминација</td><td>2023-2025</td><td>2.1 Ромалитико, Агенција на САД за меѓународен развој – 610.000 МКД</td></tr>
</table>

2.2 Редовни соопштенија за специфични случаи на антициганизам особено за судски случаи и политички говор на омраза	2.2 Комисија за спречување и заштита од дискриминација		2.2 Ромалитико, Агенција на САД за меѓународен развој – 305.000 МКД
3.1 Собирање на податоци преку системот на Комисијата за заштита од дискриминација и подготовка на годишни извештаи 3.2 Собирање на податоци преку судскиот систем од дискриминација и подготвување на годишни извештаи 3.3 Собирање податоци и подготвување на годишни извештаи	3.1 Комисија за спречување и заштита од дискриминација 3.2 Комисија за спречување и заштита од дискриминација 3.3 Совет за етика во медиумите	2023-2025	3. Ромалитико, Европска делегација – 122.000 МКД
		ВКУПЕН БУЏЕТ ЗА 2023-2025	**9.595.800,00 МКД**

КОНКРЕТНА ЦЕЛ 3: **Поддршка на жртвите од дискриминација и пристап до правда**	**ИНДИКАТОР: Обезбедување на бесплатна правна помош во процесирање на случаевите за дискриминација**
МЕРКА: 1.Обезбедување на поддршка и помош при поднесување жалби за злосторства од омраза, говор на омраза, прекршоци, дискриминација и пристап до правдата; 2. Воспоставување и/или поддршка на програми и/или иницијативи за поддршка на жртвите на злосторства, говор, и дискриминација на основа на „антициганизам“ 3.Следење на случаите во судскиот систем каде што Ромите се жалат на етничка, расна основа и било која друга основа	**ИНДИКАТОР**: 1.Број на корисници на бесплатна правна помош 2.Број на решени случаи на корисници на бесплатна правна помош 3.Број на подготвени програми за поддршка на жртвите од злосторства од антициганизам, говор на омраза, и дискриминација 4.Број на следени судски случаи во врска со антиганизам

АКТИВНОСТ	**НАДЛЕЖНА ИНСТИТУЦИЈА**	**РОК**	**БУЏЕТ**

1.1 Обезбедување на бесплатна правна помош за поднесување жалби за злосторства од омраза, говор на омраза, прекршоци, дискриминација и пристап до правдата 1.2 Обезбедување на бесплатна правна помош при поднесување жалби за злосторства од омраза, говор на омраза, прекршоци, дискриминација и пристап до правдата 1.3 Обезбедување на бесплатна правна помош при поднесување жалби за злосторства од омраза, говор на омраза, прекршоци, дискриминација и пристап до правдата	1.1 Министерство за правда/ Центри за бесплатна правна помош 1.2 Народен правобранител/ подрачни единици 1.3 Ромалитико/ локални канцеларии	2023-2025	1.1 Министерство за правда – нема финансиски импликации 1.2 Народен правобранител – нема финансиски импликации 1.3 Ромалитико – 6.912.000 МКД
2.1 Идентификација на потребите за подготовка на програми и/или иницијативи за поддршка на жртвите од злосторства, говор, и дискриминација на основа на „антициганизам“	2.1 Министерство за транспорт и врски и Министерство за внатрешни работи	2023-2025	2.1 Министерство за транспорт и врски и Министерство за внатрешни работи – 310.000 МКД
ВКУПЕН БУЏЕТ ЗА 2023-2025			**7.222.000,00 МКД**

КОНКРЕТНА ЦЕЛ 4: **Спречување на институционална дискриминација што ја доживеале Ромите**	**ИНДИКАТОР**: **Намален број на случаи на Роми кои се соочиле со институционална дискриминација (присилно иселување, сегрегација, полициска бруталност и сл.)**
МЕРКА: 1.Обезбедување на алтернативно сместување во случаеви на присилно иселување на Ромите 2.Почитување на принципот на реонизација и утврдување на систем на казни за родителите кои ги запишуваат децата во училиште спротивно од принципот на реонизација	**ИНДИКАТОР** : 1.Број на присилно иселени Роми 2.Број на присилно иселени Роми сместени во адекватно алтернативно домување 3.Број на училишта во кои има сегрегација, вклучително сегрегирани паралелки (според усвоената Методологија за дефинирање на сегрегација)

3.Обезбедување на правна помош на жртви кои пријавиле полициска бруталност	4.Број на корисници на бесплатна правна помош за случаи на полициска бруталност 5.Број на решени случаи на корисници на бесплатна правна помош за полициска бруталност 6.Број на следени судски случаи во врска со полициска бруталност

АКТИВНОСТ	**НАДЛЕЖНА ИНСТИТУЦИЈА**	**РОК**	**БУЏЕТ**
1.1 Креирање на систем за поддршка на лица кои имаат зголемена ранливост од присилно иселување преку изградбата на типски живеалишта 1.2 При изградба на згради за колективно домување приоритет да се даде на лицата кои присилно се иселени 1.3 Прилагодување на државни напуштени објекти за привремено домување на присилно иселени ромски семејства 1.4 Организирање ад-хок состаноци за случај на присилно иселување за разгледување на случаи и изнаоѓање на решенија за адекватно алтернативно домување (поврзано со претходно наведените активности 1.1. до 1.3 и можностите на делот за социјално домување од новиот Закон за домување) 2.1 Измени на членот 63 од Законот за основно образование во кој се регулира реонизацијата на учениците во основните училишта, како и предвидување казнени одредби за училишта кои ја почитуваат реонизацијата 2.2 Дефинирање на Методологија за препознавање на сегрегација на децата Роми во образованието	1.1 Министерство за транспорт и врски, Министерство за труд и социјална политика, Единици на локална самоуправа, Центар за социјални работи Експертска работна група за антициганизам, Владина комисија за станбени и иселенички прашања, Контакт точка за спроведувањето на Националната стратегија за Роми 2.1 Министерство за образование и наука, Контакт	2023-2025	1.1 Нема финансиски импликации (изградбата на типски куќи е предвидена со Националниот акциски план за домување) Вкупен буџет 24.600.000 МКД 1.3 Влада на Република Северна Македонија , Европска делегација 2.1 Влада на Република Северна Македонија , Министерство за образование и наука - 610.000 МКД 2.2 Министерство за образование и наука - 122.000 МКД 2.3 Министерство за образование и наука – нема финансиски импликации

2.3 Спроведување контрола на примената на реонизацијата во основните училишта во насока за спречување сегрегација на ромските училишта, како и добивање навремени информации од образовни медијатори	точка за спроведувањето на Националната стратегија за Роми 2.2 Министерство за образование и наука, Експертска работна група за антициганизам 2.3 Државен просветен инспекторат		
1.1 Пристап до бесплатна правна помош при пријавување на случаи на полициска бруталност 1.2 Обезбедување на бесплатна правна помош, поддршка при пријавување и процесирање на случаи на полициска бруталност 1.3 Обезбедување на бесплатна правна помош при пријавување и процесирање на случаи на полициска бруталност со можност за вклучување на Европскиот центар за правата на Ромите и други релевантни организации 1.4 Следење и постапување по пријави за пречекорување на овластувањата од страна на полициските службеници	1.1 Министерство за правда/ Центри за бесплатна правна 1.2 Народен правобранител/ подрачни единици 1.3 Ромалитико/ локалните канцеларии 1.4 Министерство за внатрешни работи / Сектор за внатрешна контрола	2023-2025	1.1 Министерство за правда – нема финансиски импликации 1.2 Народен правобранител – нема финансиски импликации 1.3 Ромалитико – нема финансиски импликации 1.4 Министерство за внатрешни работи – нема финансиски импликации
		ВКУПЕН БУЏЕТ ЗА 2023-2025	**25.332.000,00 МКД**

ВКУПЕН БУЏЕТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА АНТИЦИГАНИЗАМ 2023-2025	**51.091.800,00 МКД**